

Jean le Gac: Pariislainen maalari rentoutuu.

Pariisin biennaallin toiveet ja pset

Mammuttitöitä, mutta mitään nuorta tai mullistavaa

Tästä Biennalista piti tulla jotakin aivan erikoista. Poikkeuksellinen paikka: upea, yli 20.000 neliön halli, lasia ja teräspitsiä — sitä ei onneksi tuhottu silloin kun muut Villetten huonomaist teurastamoparakit purettiin.

Hieno budjetti: melkein yhtä paljon kuin Kasselin Dokumentalla (noin 17 miljoonaa frangia alkuperäisten kymmenen sijasta).

Kolme vuotta miettimisaikaa edellisen biennaalin jälkeen.

Kolmannentoista katselmuksen piti aloittaa uusi biennaalien sarja, poiketa jyrkästi traditiosta ja todistaa maailmalle, että Ranska on jo päässyt uuden taiteen johtavien maiden herraskerhoon.

Mutta miten kävikään?

Toukokuu on jo meneillään eikä odotetuista 200.000 kävijästä ole näkynyt kuin 80.000. Kriitikot ovat olleet enimmäkseen nympäisiä; kukaan heistä ei usko nousukauden alkavan tästä ja nyt.

Jotkut jopa vihjailevat, että Villetten työmaa tulevan Tieteen museon Gécé-peili-palioineen, joka heijastaa tämän kevään kaikki piivet ja sateet, on houkutelut paikalle suurimman osan biennalikävijöistä. Työmaalla lienee vetoa, sillä töhrihän täälläkin seinänsä, jopa reportterien puseoita, sama graffititai-

teijä Keith Haring, jonka harakanvarpaat rumentavat myös Louvren eteen pystytetyn pyramidityömaan lautoja.

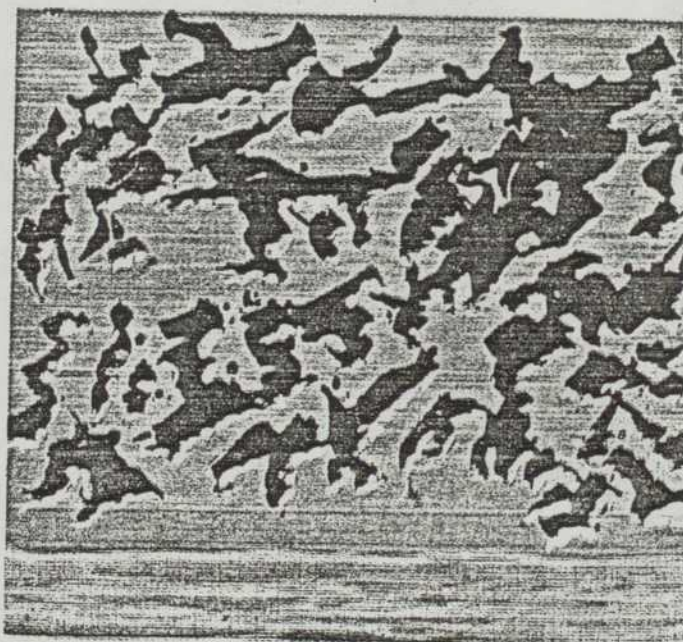
Mirja Bolgár

Suurta ja näyttävää

Tietysti plastisilla taiteilla on

oma osuutensa Pariisin pohjoisen, hieman laiminlyödyn kaupunginosan renessanssissa. Tärkein vaikutelma: suurta olla pitää, eikä vain suurta, vaan mammuttimaista. Jos 19 metriä korkeassa hallissa on neljä kilometriä seinätalaa, tottahan sille käyttöä löytyy.

Paikalle on kutsuttu 120 taiteilijaa 23 maasta, Suomestakin Olavi Lanu jännittävällä kallioliuolallaan (8 x 12 x 3 m.). Sen lasikuitu- ja kivismurakalelementtien kuljettamiseen tarvittiin puolitoista rekkaa ja Lanu itse sai käyttää saumaamiseen kokonaisen

Ranskan nuorta taidetta ei liiemmästi ole mukana, mutta onpa sen sijaan Henri Michaux, arvostettu veteraani. Maalaus on hänelle luonteenomaista "aitajunnan pikakirjoitusta".

viikon. Työvälineet hän upotti kätevästi taideteoksen sisään ja taitaa olla siitä kaivelemassa ulos vähän samoihin aikoihin kun tämä juttu ehtii painoon.

Lanu teos muistuttaa suomalaisista graniittikalliota ja sopii hyvin katettuun ulkotilaan näyttelyn reunalle, lasihallin viereen. Valitettavasti hieman liian kauas sisäänkäynnistä, joten päästäkseen hänen luokseen katsojat joutuvat kulkemaan läpi valtavan keskusbulevardin, josta on taitavasti erotettu molemmin puolin pienempiä osastoja — portaat vievät ylätasolle, joka on sekin taidetta täynnä.

Kun kuitenkin useina iltoina viikossa järjestetään taidetapahtumia, etenkin musiikkiesityksiä, aivan lasiseinän toiselle puolelle, ei tämä mikään huono paikka ole. Tilan puolesta tämä uusi biennaali, jolla on 240 metriä perspektiiviä, on edeltäjiään verrattomasti onnekkampi. Sitä elävöittäviin taidetapahtumiin osallistui huhtikuun lopulla kansainvälinen yhtye valo- ja ääninäytelmälläan *Csokolom* (unkarilainen "suurten") tervehdys, jonka musiikin on säveltänyt Pariisin Ircamissa työskennellyt Kaija Saariaho: ohjaaja ja koreografi olivat unkarilaisia (Endre Hules ja Imre Bathor).

Herrojen kerho

Oli tietysti Suomelle kunnia tulla yleensä tänne kutsutuksi. Valintamiehistöön ei tällä kertaa päästetty kansallisia komissaareja; ranskalainen Georges Boudaille koki ympärilleen vain yhden edustajan neljästä taiteen "vallasmaasta", Italiasta, Länsi-Saksasta, Yhdysvalloista ja Ranskasta.

Monet ovat surreet sitä, että tästä ei tullutkaan todistusta Ranskan uuden taiteen elinvoimaisuudesta, niin kuin taroitus oli. Kun 35 vuoden ikäraja poistettiin eikä Ranskan nuorella taiteella ole ollut paljonkaan sanomista Venetsiassa, Kasselissa ja New-Yorkissa, pitivät järjestäjät kaiketi varmempina veteraaneja ja jo tunnustettuja avantgardisteja. Seikkailuhenki jäi unohtuksiin. Riskejä ei otettu. Jopa jokunen kuollut mestari on mukana (Henri Michaux). Ranskan nuorimasta taiteesta ei paljon mitään.

Juryn työskentely on ollut kuulemma hankalaa kompromissien ja väärinkäsitysten takia. Jokainen kutsun saanut tarvitsi tuomariston enemmistön taakseen. Linja on miltei kauttalataan figuratiivinen. Ranskalaisten kriitikkojen mielestä tendenssi on enimmäkseen Venetsian ja Kasse-

Olavi Lanu seuraamassa hartsilla kalliomaisemaansa.

lin jäljittelyä, vaikka lukumäärältään neljän suuren osuus on melko tasainen.

Osallistuvaa ja osaavaa

Norjalaisen Ola Enstadin pienet muovinuket, nukien armeijat, olivat paras esimerkki nykyhetken osallistuvasta taiteesta. Taiteilija itse kertoi minulle niiden symboloivan poliittista jännitystä, maansa tilannetta idän ja lännen puristuksessa, sukellusvenemysteereistä johtuvaa turvattomuuden tunnetta. Myös ympäristösuojelun aatteet ja standardisoinnin vaara värittävät näitä töitä.

Täällä pikku-ukot ja meninkäiset eivät pääsekään esille kuin tuhansin kappalein monistettuina, niin suuren tilan vievät varsinaiset jätit, Jörg Immendorffin rakentama Brandenburgin portti, Daniel Burenin kankainen pyramidi ja monet, monet muut.

Kiinnostavimpia töitä oli Christian Boltanskiin Varjot, savea, rautaa ja puuta. Sinänsä se ei ollut järin suuri, mutta vaati marioneteistaan lähtevien varjojen heijastumiseen valtavat seinätilat.

Vaikka taiteilijat itse eivät

olleet nuorimmasta päästä, olivat työt tuoreita: periaatteessa kahden viime vuoden luomuksia. Tämä ei tietenkään päde vainajiin, mutta kukapa valittaisi hienon ja herkän Henri Michaux'n läsnäoloa. Hänen runolliset näkynsä ovat unenomaisia, arvoituksellisia.

Unelta tuntui myös näytellyn ulkopuolella 52 vanhan puun siirtäminen paikaltaan, nekin jätteläisiä. Nosturit kiti-sivät ja vanhukset nousivat kuin nousivatkin maasta, juuret valtavan multamöykyn ja verkon suojaamina. Katselin sitä tyrmistyneenä. Villettestä tehdään ruhtinaallinen 30 hehtaarin puisto ensi vuodeksi, leveämpi kuin Champs-Élysées, mahtava kuin Palasi Royal...

Ennen tätä samaa tietä, jota nyt kulkevat iloiset taiteenharastajat, kuljettiin päivittäin 5000 mylvivää härkää uhrattavaksi pariisilaisten pyhän lounaspihvin alttarille. Nyt on esteettisten nautintojen vuoro, vatsanpalvonnan veriset muistot on siirretty kauemmas. Voisin vaikka veikata, että tämä Villetten menneisyys yhtyneenä sen uuteen taiteelliseen kutsumukseen inspiroi seuraavaan biennaaliin hyvinkin vaikuttavia töitä.